S.-a algupärane ilukirjanduslik looming kuulub peamiselt tema esimesse vaba kirjanikuna töötamise ajajärku (1912—16), kuigi tema esikteose 3 novelli on kirjutatud juba aa. 1909—10. Iseseisvate ilukirjanduslikkude teostena on temalt ilmunud: Algajad, elulookirjelduslised katsed (Tallinna, 1912), pikem novell »Anna Holm« (Tall., 1913), Lapsed, kirjeldused laste elust (lühemate novellide kogu, Tall., 1914), Kodukäijad, jutustused ja pildid (novellikogu, Tall., 1921). S.-a ilukirjanduslik looming algab sisuliselt seotult tema õpetajategevusega laste elu vaatlustega; laste tärkava hingeelu arengu käsitlus moodustabki kirjaniku peaaegu kõigi kolme novellikogu kaaluvama osa. Sellelt alalt siirdus ta novellis »Anna Holm« seltskonna-elu arvustavale vaatlusele, kaldudes seejuures aga karikeerivale liialdusele, rikkudes seega oma realistliku teose usutavust ja väljendades suuri võnkumisi psühholoogilisis kujutlusis. Peale »Kodukäijate« ilmumist näib S. puht-ilukirjanduse alalt olevat siirdunud kirjanduslikule kriitikale. Selt alalt olgu mainitud tema tööd: Ed. Wilde naistüübid (Tartu, 1925), A. Kitzbergi toodang (*ibid.*, 1925), A. H. Tammsaare looming (*ibid.*, 1927), milledes autor oma ainet kergelt käsitledes annab siiski päris ülevaatliku pildi kahest mainitud kirjanikust ja kokkuvõtte Ed. Wilde' naiskujudest. Peale selle on S. avaldanud arvustusi peamiselt »Loomingus« ja »Eesti Kirjanduses«. S.-a toimetatud koos ta venna H. Riikojaga (vt.) on ka koduloolisted kirjelduste kogu »Kodu« I—II (Tartu, 1923—26). S.-a tõlgetest mainitagu: L. H. Löns, Kuldkael (Tall., 1920), A. Lamartine, Graziella (Tall., 1923), Jerome K. Jerome, Kolm meest paadis (Tall., 1924).

Isikl. j. m. saadud andmed. *B. L.*

SILVESTER STODEWESCHER, Riia peapiiskopp, sünd. 1405.—10. a. paiku Thornis, õppis ja promoveerus Leipzigi ülikoolis, teotses aa. 1436—40 seal professorina, koostades m. s. rea kommentaare Aristoteles'e teoste juurde, ja sai a. 1441 Saksa ordu kõrgmeistri kantsleriks Preisis. Sealt pääsis ta ordu abiga ja paavsti toetusel, kes ta okt. 1448 ametisse asetas, Riia ppiiskopiks. Kogemuste järele Henning Scharpenberg'iga (vt.) taheti ppiiskopiks Riiga saada täitsa ordutruu isik, kelleks S. oma mineviku tõttu oli kohane ja kellena ta alul kavatses ka teotseda. Riia kapiitel aga, kellele S. oli peale sunnitud, jäi oma vana orduvaenulise politika juurde ja S., kes end ppiisk. koha saamiseks mõlemalt poolt oli sidunud, sattus seetõttu arvukatesse võitlustesse, mis maad raskelt vapustasid. Esialgu lahendati kõik peaküsimused heasoovlikult. 1451. a. sõlmitud leping määras, et kõik ppiiskopid ja toomhärrad tulevikus pidid Saksa ordu vennad olema. Võimutüli Riia pärast likvideeriti Kirchholmi lepingus nov. 1452 sel teel, et ordumeister ja ppiisk. omavahel jaotasid ülemvõimu Riia üle, mis seega nüüdsest peale pidi tunnustama mõlemaid isandaid. Ordu oli võimujagamisega nõusse jäänud ähvardava eeskuju tõttu Preisis, kus orduvõim ja linnadeliit vaenujalal asusid, sest kardeti, et Riia saab viimaks Liivimaa linnadeliidu juhiks. Ppiisk. näib aga oma loobumist ainuvalitsusest linna üle peagi jälle kahetsenud olevat. Peale selle olevat toompraost Theodor Nagel neis asjus suurt mõju omanud. Igatahes loobus S. varssi Kirchholmi lepingu täitmisest ja hakkas jällegi taotlema piisk. Alberti (vt.) aegadest põlvnevat ainuvalitsust Riia üle. Riia oli lepingut ainult surve mõjul tunnustanud ja püüdis samuti ta tühistumise poole. Mõlemad võimukandjad püüdsid nüüd linna meelitustega oma poole võita; Riias aga hässitas S. kodanikkonda rae vastu, et endale mõju kindlustada. Tülide aegu ulatus asi isegi vastastikuse laskmiseni ordulossi ja linna vahel, kuid viimane alistus lõpuks ikkagi ordule. Nüüd otsis S. abi oma vasallelt. Nende võimsamale osale, peapiiskopkonna n. n. »liivi küljel« (Koiva jõe ja mere vahel) asuvaile vasallele, andis ta veebr. 1457 nende läänimõisate suhtes õiguse neid ka naisliinis edasi pärandada, mis õigus Harju ja Viru orduriütelkonnal juba ammu oli olnud. Ordumeister ei saanud omalt poolt tülis kõiki oma jõude välja panna, sest vaheajal kestis Preisis 13-aastane sõda, milles Poola oli võitja. Ordu Liivimaa haru toetas kõrgmeistrit Preisis, süüdistas aga ppiiskoppi, et viimase vaenulisuse tõttu ordu olevat takistatud mõjuvat abi andmast. Uue ordumeistri Bernt v. d. Borch'i ajal lõi konflikt uuesti lõkkele. Ppiisk. võitles tagajärjetult paavsti põlu ja Rootsist saadud sõjalise abiga Riia pärast ja ordu ülevõimu vastu; a. 1479 võttis ordu S.-i Kokenhusenis vangi, kuid vabastas ta jälle peagi. S. suri 12. VII 1479 Kokenhusenis ja maeti aug. s. a Riia toomkirikus. Tekkinud tüliküsimusist polnud ükski tõeliselt lahendatud. Siiski kujunesid Kirchholmi leping ja S.-i privileeg järgneval ajal Vana-Liivimaa tähtsaimaiks maaseadusiks.

Allg. D. B. XXXIV; Arbusow, Geistl. (Jb. f. Gen. 1901. lk. 116 j., 1911, lk. 204 j.); *idem*, Grundriss IV; Schiemann, Livl. II, lk. 130—50; K. G. Styffe, Bidrag till Skandinaviens historia ur utländska arkiver IV (1875). *L. A.*

SIMM, Ants (Hans), seltskonnategelane ja ajakirjanik, sünd. 27. IX (kirikuraamatute järgi 6. X) 1877 Tarvastu klk. Vana-Suislepas taluomaniku pojana, astus sügisel 1899